

Talepapir

18. september 2015

Det talte ord gælder

Indledende bemærkninger

- Jeg er blevet bedt om at redegøre for, hvordan jeg mener centrale rammeaftaler for indkøb af fødevarer harmonerer med regionale og kommunale ambitioner om indkøb af lokale og økologiske varer, samt hvordan SKI i den sammenhæng kan bidrage til blandt andet vækst i landdistrikterne.
- Jeg vil for en god ordens skyld gerne indlede med at bemærke, at jeg i min egenskab af finansminister ikke er ansvarlig minister for hverken regeringens fødevarepolitik eller de gældende udbudsregler.
- Derfor vil jeg forbeholde mig ret til at henvise til de relevante ministre, hvis der er konkrete spørgsmål til regeringens holdninger på disse områder.

Centrale rammeaftaler og effektivt indkøb

- I forhold til besvarelsen af det konkrete samrådsspørgsmål, vil jeg gerne indledningsvis slå fast, at jeg mener det er afgørende, at kommunerne køber effektivt ind og dermed får mest muligt for borgernes penge.
- Kommunerne skal i deres daglige arbejde løbende være opmærksomme på, hvordan de opnår de bedste priser og den rette kvalitet, når de køber varer og tjenesteydelser.
- Et effektivt indkøb er for mig som finansminister en vigtig del af en effektiv offentlig sektor. Det gælder kommuner og regioner såvel som statslige institutioner.
- Det betyder, at indkøbet skal organiseres effektivt og gennemføres professionelt, og her mener jeg, at centrale indkøbsaftaler er et meget vigtigt redskab.

- Centrale indkøbsaftaler kan på mange områder bidrage til, at kommuner og andre offentlige institutioner kan købe effektivt ind, fordi der gennem en større volumen kan opnås bedre priser.
- Samtidig bidrager centrale indkøbsaftaler til at frigøre væsentlige administrative ressourcer ved at af løfte udbudspigten for kommunerne, så kommunerne ikke selv skal bruge omfattende administrative ressourcer på at gennemføre udbud.
- Når kommunerne køber effektivt ind og får frigjort administrative ressourcer, betyder det, at de kan bruge de penge på fx bedre skoler, ældrepleje eller daginstitutioner.

SKI's rammeaftaler

- SKI er netop sat i verden for at indgå centrale indkøbsaftaler som stilles til rådighed for offentlige institutioner på de mest almindelige indkøbsområder.
- SKI's forpligtende aftaler er målrettet kommunerne, mens SKI samtidig udbyder frivillige aftaler, som alle offentlige myndigheder kan benytte sig af.
- De forpligtende aftaler er "frivilligt forpligtende".
- Det betyder, at kommunerne selv beslutter, om de vil tilmelde sig SKI's forpligtende aftaler. Når en kommune har tilmeldt sig aftalen, vil kommunen dog være forpligtet til at købe ind på aftalen i det omfang aftalen opfylder kommunens behov.
- Baseret på den seneste opgørelse fra Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen fra 2013 udgør den kommunale omsætning på SKI's aftaler under 3 pct. af det samlede kommunale indkøb.
- Langt størstedelen af de kommunale indkøb foretages således uden for de centrale indkøbsaftaler. Det synes jeg er et vigtigt bagtæppe for den her diskussion.

- Jeg vil dog gerne gentage, at jeg som finansminister gerne ser, at denne andel vokser.
- SKI har i dag indgået 16 forpligtende rammeaftaler, som ifølge SKI giver en besparelse til kommunerne på 1 mia. kr. Dertil kommer de administrative ressourcer, som kommuner sparer ved ikke selv at skulle udbyde og vedligeholde aftalerne.
- Regeringen og KL har senest med den politiske forståelse for et par dage siden bekræftet hinanden i, at SKI skal udbyde yderligere forpligtende aftaler for kommunerne for at understøtte et effektivt indkøb.
- For regeringen handler det om at bruge de penge vi har i den offentlige sektor bedst muligt – ikke mindst, fordi vi ved, at vi de kommende år vil have meget stramme økonomiske rammer.

SKI's fødevareaftale

- Hvis vi vender os konkret mod SKI's fødevareaftale, vil jeg gerne begynde med at understrege, at Finansministeriet ikke detailstyrer SKI i forhold til udformningen af de konkrete aftaler.
- SKI's forpligtende aftaler er målrettet kommunerne og udvikles derfor i tæt samarbejde mellem SKI og repræsentanter fra kommunerne.
- I den sammenhæng drøftes det både, hvilke områder der skal udbydes, og hvordan de skal udbydes. På den måde sikres det, at aftalerne afspejler kommunernes ønsker og behov bedst muligt.
- Det gælder selvfølgelig også fødevareaftalen. Jeg skal samtidig nævne, at den fødevareaftale, der spørges ind til, endnu er under udarbejdelse.
- De faktuelle forhold ved fødevareaftalen, som jeg vil redegøre for, er tilvejebragt af SKI forud for samrådet – og er med det forbehold, at aftalen fortsat er under udarbejdelse.

- SKI har oplyst, at fødevareaftalen er målrettet de store køkkener i kommunerne, der køber standardvarer ind i større mængder – typisk hos grossister. Aftalen vil derimod ikke som udgangspunkt kunne bruges i de små køkkener.
- En børnehave, der til eget brug for eksempel køber mælk, havregryn og frugt til den daglige forplejning, er altså ikke tiltænkt denne aftale.
- Desuden vil kommunerne ved tilmeldingen kunne vælge at undtage dele af kommunens fødevareindkøb fra aftalen. Det kan fx være mejeriprodukter, kød, frugt eller andre fødevarer.
- Det betyder altså, at de enkelte kommuner konkret vil kunne friholde dele af deres fødevareindkøb fra aftalen, hvis man ønsker det. Det kan fx være af hensyn til et lokalt leverandørmarked.
- Om og i givet fald *hvilke* områder man ønsker at fritage vil være op til den enkelte kommune. Og det synes jeg grundlæggende giver god mening.
- Der vil være forskel på, hvilke lokale leverandører en kommune i Storkøbenhavn har sammenlignet med en kommune i Vendsyssel.
- SKI har også oplyst, at SKI's fødevareaftale vil give kommunerne mulighed for fx at handle fuldt ud økologisk.
- Dermed er den centrale fødevareaftale altså ikke en hindring for, at en kommune kan forfølge en målsætning om økologi, hvis dette indgår i kommunens indkøbspolitik.
- På den baggrund synes jeg, at den kommende fødevareaftale kan give en rigtig god fleksibilitet i forhold til kommunernes lokale indkøbspolitikker og de indkøbsmuligheder kommunen har lokalt.
- Jeg mener derfor samlet set, at fødevareaftalen vil give kommunerne gode muligheder for at købe effektivt ind på en lang række standardvarer, mens kommunerne samtidig kan friholde særlige fødevareområder, hvor man fx ønsker at støtte et lokalt leverandørmarked.

- Den konkrete afvejning af de hensyn mener jeg ligger bedst hos den enkelte kommune og ikke i et ministerkontor – hverken hos mig eller hos mine regeringskolleger.

Opdeling af fødevareaftalen i mindre aftaler

- Endelig vil jeg gerne knytte nogle bemærkninger til de overvejelser, som nævnes omkring opdelingen af aftalerne. Der er også tidligere spurgt ind til, om man med fordel kunne udbyde mindre aftaler for at få lokale producenter ind.
- Jeg synes, der er flere hensyn, der er vigtige i denne sammenhæng.
- *For det første* vil der typisk være en afvejning mellem aftalens volumen og de priser og den kvalitet, som det offentlige vil kunne opnå.
- Baggrunden for at udbyde rammeaftaler er netop, at man gennem større volumen kan opnå bedre priser og bedre kvalitet.
- *For det andet* udarbejdes der som led i udbudsprocessen en række markedsanalyser. SKI har for de pågældende aftaler i den forbindelse vurderet, at selvom aftalerne blev udbudt på fx regionalt niveau, så ville det stadig være de store grossister, som ville kunne levere de mest konkurrencedygtige tilbud.
- Vil man gerne udbyde nogle varer til et lokalt leverandørmarked i mindre udbud, mener jeg derfor bedre den enkelte kommune kan gøre det ved at undtage særlige varekategorier ved tilmelding til SKI's aftale.
- *For det tredje* vil jeg gerne understrege, at den enkelte kommune er forpligtet til at overholde de gældende regler for udbud.
- Det betyder, at kommunerne – uanset hvad man politisk ønsker – ikke kan tildele kontrakter til lokale leverandører, hvis ordren er over den udbudspligtige grænse.

- Udbudsreglerne giver således heller ikke mulighed for fx at give lokale producenter forrang for andre leverandører.

Afsluttende bemærkninger

- Afslutningsvis vil jeg gerne fremhæve, at jeg anser det som fornuftigt, at de kommuner, der ønsker det, kan anvende en central rammeaftale for fødevarer via SKI.
- Grundlæggende er det vigtigt for mig at understrege, at det kommunernes egen prioritering, hvordan de tilrettelægger deres indkøb, herunder i hvilket omfang og hvordan de gør brug aftalerne, som SKI stiller til rådighed.
- Jeg mener, at SKI's fødevareaftaler giver gode muligheder for kommunerne til at købe fødevarer ind til lave priser, uden at det er en hindring for kommunale eller regionale prioriteringer i forhold til eksempelvis økologi.
- Og jeg vil afslutningsvis gerne understrege, at kommunerne – ligesom resten af den offentlige sektor – altid har en pligt til at anvende ressourcerne fornuftigt
- Det indebærer også et effektivt indkøb og her mener jeg, at centrale indkøbsaftaler er et rigtig godt redskab til at få gode priser og en god kvalitet – og dermed mest for borgernes penge.